

Anaokulu Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Alguları

*Bahar GEVER*¹

*Yrd. Doç. Dr. Aylin SÖZER ÇAPAN*²

Bilim, son dönemlerde özellikle insanın merkeze alınmasına paralel olarak insan davranışları üzerinde ciddi çalışmalar yapmaktadır. Öte yandan iletişim ve bilimdeki değişimler insanoğlunun hayatını da değiştirmektedir. Düşünce ve davranışlarda meydana gelen değişimler zamanla yönetim teorilerini dönüşüme zorlamıştır. İnsan davranışının değişmesi bu dönüşümleri zorunlu kılmıştır. Okul ortamlarında da bu dönüşümlerin zamanla diğer kuruluşlarda olduğu gibi değiştiği görülmüştür. Eğitim ortamının değişimi okul yönetim biçimlerini de değiştirmiştir. Lider yöneticilerde bu geçişin daha etkili olması beklenmektedir.

Örgüt yönetimleri için en önemli unsurlardan biri verimliliklerdir. Örgütlerde verimliliğin üst düzeye çıkarılması için insan davranışlarının önemli olduğu görülmüş ve bu yönlü çalışmalar yapılmıştır. Verimlilik kaynağı etkin bir şekilde kullanmaktır. Bu kaynağın başında da insan gelmektedir. Çünkü kuruluşların kullandığı diğer kaynakları da insan kullanmaktadır. İnsanı ve maddeyi harekete geçirenler liderlerdir. Bundan dolayı liderlik kuruluşlar için önemli bir olgudur.

Eğitim yönetiminde etik ve değerler üzerine çalışmalar son dönemlerde artış eğilimi göstermektedir. Başlangıçta evrensel hümanizm etkisinde olan eğitim yönetiminde, 1950'lere kadar var olan etik konuları, çocuklara mükemmeliyetçi bir anlayışla yaklaştırmaya çalışmıştır. 1950'lerden sonra ise, daha çok kurama dayalı bir yaklaşım da benimsenmeye başlanmış ve vaka çalışmaları da uygulanmıştır. Campbell, Willower, Hodgkinson, Sargent, Belisle, Culbertson, Jacobson ve Reller gibi araştırmacılar etik konusuna, moral tercihlerin ve kuralların doğasına eleştirel bir bakış açısıyla eğilmişlerdir. Feminist araştırmalar, Marksist felsefenin yeniden ele alınması, eleştirel kuram, post-modernizm gibi gelişmeler, eğitim yönetimi

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

alanında etik ve değerler sistemine farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kuram alanındaki bu farklı yaklaşımlar uygulamada da etki yaratmakta, eğitim liderlerine ve oluşan ahlak kurallarına yeni yorumlar eklemektedir. Günümüz eğitim yönetiminde, etik ve değerlerin genel görünümü, çabuk ve sık değişen bir olguya dönüşmüştür. Alanda felsefe temelli birçok bakış açısı ortaya çıkmaktadır (Willower ve Forsyth, 1999, s. 12-15).

Lider, toplumun üretimini yönlendiren, gelişimine öncülük eden, astlarının yetenek ve yaratıcılığını optimum derecede ortaya çıkartan kişi olması sebebi ile bütün topluluklar için oldukça önemli bir konuma sahiptir. Bundan dolayı liderin etik sınırlar içerisinde kalması kuruluşların sağlığı için oldukça önemlidir.

Günümüz okul liderleri için değişen ve etik üzerinde etkisi olan durumlara işaret etmektedirler. Bu değişen durumlar şunlardır: Irkçılık ve kökten dincilik, cinsiyet eşitsizliği, cinsel taciz ve şiddet, cinsiyete yaklaşımda farklılıklar, aile yapısı (boşanmış, tek ebeveynli, hemcinslerden oluşan vb.), çocukların suistimali, bozulan sağlık dengeleri (obetizm, aids vb.), bilgi ve iletişim teknolojileri, okul yönetiminde yenilikler (Dempster ve Berry, 2003, s. 458-462).

Etik liderlik davranışlarının günümüzde gittikçe önem kazandığı birçok araştırmada değinilmiştir. Bu bağlamda, yapılan bu araştırmanın amacı anaokulu öğretmenlerinin etik liderlik davranışlarını belirlemektir. Bu amaca bağlı alt problemler belirlenmiştir. Bu problemler;

- Anaokulu öğretmenlerinin yönetici etik liderlik davranışlarına ilişkin algıları nasıldır?
- Anaokulu öğretmenlerinin yönetici etik liderlik alt faktörlerine ilişkin algıları nasıldır?
- Anaokulu öğretmenlerinin yönetici etik liderlik davranışlarına ilişkin algıları yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, kıdem ve çalışılan kuruma göre anlamlı düzeyde farklılaşma var mıdır?

Araştırmanın evreni İstanbul ili Küçükçekmece ilçesi, örneklem ise bu ilçelerden rastgele seçilmiş 108 anaokulu öğretmeninin kapsamaktadır. Araştırmanın verileri bir etik liderlik ölçeği ve kişisel bilgi anketi ile toplanmıştır. Yapılan araştırmanın nicel kısmında elde edilen veriler tarama modeli ile değerlendirilmiştir. Tarama modelleri içinden de gelen tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey meydandadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (Karasar, 1999, s. 79).

Veriler toplandıktan sonra SPSS programı ile analiz edilecektir. İkili değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla t-testi, üç ve daha fazla değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi kullanılacaktır. Varyans analizlerinde bulunan farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanacaktır.

Yapılan araştırmanın sonucunda yöneticilerin etik davranışına yönelik öğretmen algısının cinsiyet, çalışılan kurum, yaş, mesleki kıdem, eğitim ve sendika değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farkın olmadığı görülmüştür. Ancak medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farkın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Etik, liderlik, yönetici*

Kaynakça

- Demster, N. ve Berry, V. (2003). Blindfolded in a Minefield: Principals' Ethical Decision-Making, Cambridge Journal of Education, 33 (3), 457-477.
- Erdoğan, Ç. (2012). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Davranışlarının Etik İlkelere Uygunluğu, Kastamonu Eğitim Dergisi, 20 (2), 503-518.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (6. Baskı). Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Willower, D. J., ve Forsyth, P. B. (1999). A Brief History of Scholarship on Educational Administration. J. Murphy ve K. S. Louis (Ed.). Handbook of Research on Educational Administration.

